

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 29 Mayıs 2020
Sayı : 22104

- 30099

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Abdülhamit Gül tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Selin Sayek Böke

Selin Sayek Böke

İzmir Milletvekili

Koronavirüs pandemisi ile mücadele kapsamında ülkemiz de dahil olmak üzere pek çok ülkede vatandaşlara dönük veri toplama temelli çözümler ortaya konulmakta, bu durum kişisel verilerin kullanımı açısından olası hak ihlallerine dair endişeler doğurmaktadır. Üstelik gözetilmesi gereken sadece kişisel verilerin korunması değil, temel hak ve özgürlüklerin de sınırlandırılmasıdır. Zira bu tür uygulamalar yaşam hakkı, özgürlükler ve seyahat hakkı gibi pek çok temel hakkı etkilemektedir.

Özellikle COVID-19'la mücadele kapsamında kullanılacak "takip ve izleme" mobil uygulamalarına dair dünya ve ülke kamuoyunda tartışmalar sürerken, Türkiye'de "Hayat Eve Sığar" mobil uygulaması hiç tartışılmadan 18 Nisan tarihinde kullanıcılara açılmıştır. Halk sağlığını ilgilendiren ve kişisel veri güvenliği açısından yüksek güvencelere ihtiyaç duyulan böylesi bir uygulamanın uzman değerlendirmeleri ve tüm toplum kesimlerinin görüşlerini alarak TBMM'de yürütülecek bir tartışma sonrası uygulamaya geçirilmesi yoluna da gidilmemiştir.

Koronavirüs pandemisi ile mücadele kapsamında alınacak tüm önlemlerin ve uygulamaların gerekliliğini, belirli süreli kullanımını, ihtiyaçla sınırlı kullanılmasını sağlayacak, bilimsel temellere dayanan düzenli ve şeffaf değerlendirmeler bu uygulamalara güveni ve dolayısı ile halk sağlığını koruma etkinliğini arttırmak açısından önem arz etmektedir. Pandemi ile mücadele kapsamındaki uygulamaların halkın sağlığını korumak ile temel haklarımızın korunması arasında bir tercihi zorunlu kılmaması gerekir.

İzleme ve takip uygulamalarının hangi koşullarda başarılı olacağına ve pandemi yönetimine etkin katkıda bulunabileceğine dair henüz bir ortak görüş oluşmuş değildir. Oysa böyle bir uygulamaya girişmeden önce bu koşullara dair çalışmalar mutlaka yapılmalı, kişisel verilerin korunmasına dönük adımlar uygulamaların en erken aşamalarından itibaren işin merkezinde olmalıdır. Kişisel verilerin korunmasına dair hukuki çerçeve, pandemilerle mücadelenin insan hakları ve özgürlüklerinden feragat edilmeden gerçekleşmesine imkan verecek nitelikte olması gerektiğini vurgulamaktadır. Kişisel veriler işlenirken güvenin tesis edilebilmesi, uygulanacak politikaların toplumda sahiplenilmesini kolaylaştıracak ve etkinliği arttıracaktır. Veri ve teknoloji kullanımında amaç halkı kontrol altına almak değil, bilakis halkın mücadele gücünü arttırmak olmalıdır. Bu da ancak kişisel verileri temel alan her teknolojinin gözetmesi gereken etkinlik, gereklilik ve ölçülülük ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olması ile mümkün olacaktır.

İrtibat takip eden uygulamalar gönüllülük esasına dayanmalı ve kişisel hareketliliği takipten ziyade yakınlık bilgisini temel almalıdır. Konum ve iletişim bilgilerinin mutlaka anonimleştirilmesi gerektiği açıktır. Kişilerin konum verilerinin sağlık durumlarıyla ilişkilendirilerek işlenmesi sürecinde söz konusu verilerin üçüncü kişilerce ele geçirilmesi halinde ilgili kişiler bakımından ciddi zararlar ortaya çıkabileceği dikkate alınmalıdır. İlgili kurum ve kuruluşların kişisel verilerin güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almaları ve bu verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde söz konusu kişisel verilerin silinmesi veya yok edilmesi sağlanmalıdır. Bununla ilgili kamuoyuna düzenli bilgi verilmelidir. Türkiye’de uygulanan “Hayat Eve Sığar” uygulamasının da bu kapsamda değerlendirilmesi ve bu bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. İzleme ve takip uygulamalarının pandemi yönetimine hangi koşullarda olumlu katkıda bulunacağı öngörülmektedir? Bunun bilimsel temelleri nedir?
2. Hayat Eve Sığar uygulaması, etkinlik, gereklilik ve ölçülülük ilkeleri göz önüne alındığında, bu ilkeler ile ne kadar uyumludur? Uyumlu olmasını sağlamak yönünde hangi adımları attınız?
3. Veri koruma otoritelerinin pandemi döneminde geliştirilen Temas Takip uygulamalarında gizliliğin korunması için en iyi uygulamaların ne olduğunun anlaşılması için demokratik ve katılımcı süreçlerinin işletilmesinin önemini vurguladıkları göz önüne alındığında, Hayat Eve Sığar uygulamasının hem ortaya çıkış hem de uygulama sürecinin demokratik ve katılımcı işleyişi gözetilmiş midir? Gözetildi ise bu yönde hangi adımlar atılmıştır? Uygulamaya dair yeterince kamusal tartışma yapılmış mıdır?
4. İrtibat takip eden uygulamaların gönüllülük esasına dayanması ve kişisel hareketliliği takip yerine yakınlık bilgisini temel alması ilkesi ışığında, Hayat Eve Sığar uygulamasının uçak bileti alırken dahi zorunlu hale getirilmesini nasıl açıklıyorsunuz?
5. İlgili kurum ve kuruluşlar kişisel verilerin güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakta mıdır?
6. Veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınıp alınmadığına dair bir denetleme süreci işletiyor musunuz? Böyle bir denetleme süreci varsa, sonuçları nedir?
7. Bu tarz temas takip uygulamalarının başarılı sonuç vermesi için bu ve benzeri alanlarda inovasyonun teşvik edilmesi de mahremiyetin ve bireylerin gizliliğinin korunmasını ve en önemlisi halk nezdinde bu gizliliğin korunduğuna dair güvenin tesisine olan ihtiyaç gözetilerek tarafınızca bu güveni oluşturacak adımlar atılmış mıdır? Atıldı ise bu adımlar nedir?
8. Tasarımda gizlilik kuralları yer almış mıdır? Tasarımda kullanıcı gizlilik konusunda gerçekleşecek risklerden haberdar edilmekte ve bu bilgilendirme güncellenmekte midir?
9. Veri sorumlusunun kim olduğuna dair yeterli bilgi sunulmuş mudur? Veri sorumlularına başvuru yollarına dair kullanıcılar yeterince bilgilendirilmiş midir?

10. Pandemi takip uygulamaları kapsamında GSM işletmecileriyle yapılan protokoller, işbirliğinin kuralları ve işletmecilerin yükümlülüklerinin kamuoyuyla paylaşılması düşünülmekte midir?
11. Pandemi takip uygulamaları kapsamındaki kimlik ve adres verileri ile bu uygulamayla toplanan diğer verilerin hangi kurumlarla, hangi amaçlarla paylaşılacağı belirlenmiş midir?
12. Bu verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması halinde söz konusu kişisel verilerin silinmesi veya yok edilmesine dönük hazırlık yapılmış mıdır? Bununla ilgili kamuoyuna düzenli bilgi vermeyi planlıyor musunuz?
13. Kişisel verilerin toplanmasının sona ermesi ve silinmesi için, "koronavirüs nedeniyle takip için ihtiyaç kalmamıştır" denilebilmesini sağlayacak kriter nedir?
14. Verilerin silinmesi için kullanıcıların başvuru yolu nedir? Olası bir ihlal durumunda sorumlu kim olacaktır? Sağlık Bakanlığı ile şirket arasındaki sorumluluk ve yetki nasıl paylaşılmıştır?
15. Kişisel veri toplayan bu tür yapay zeka algoritmalarına dayalı uygulamaların etkinlik, eşitlik, hesap verebilirlik ve daha önemlisi hukukilik kriterleri üzerinden mutlaka bağımsız uzmanlar ve meslek kuruluşları tarafından değerlendirilmesi ve hatta uygulamanın dayandığı bilgisayar kodlarının mümkün olduğunca şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılması ilkesine uyacak mısınız?